

Адыгэ макъ

Голос адыга

Адыгэ Республикэм и Правительствэ игъээт

Аужырэ шапхъэхэм адештэ

Адыгэ Республикэм и Лышхъхъу Тхаклушынэ Аслъан илэнатэ зылухъагъэм щегъэжыагъу социальнэ мэхъанэ зилэ псэолтэ пчъагъэ Адыгеим щашыгъ.

Тыныбжыкхэр урамыв кытешыгъэнхэм, ахэр аркъым, тугыным, наркотикхэм апыцагъэ мыхъунхэм фэшл спорт псэуалъэхэм яшлын мэхъанэшхо зэрилэр республикэм ипашэ мызэу, мытлоу кыыхигъэщыгъ. АР-м и Лышхъхъэ унашъоу ышлыгъэхэм, федеральнэ гупчэр лэпылэгъу кызырафэхъу гъэм яшуагъэкхэ, мы аужырэ илээсхэм Мыекъуапэ имыза-кьоу, республикэм имуниципальнэ образованиехэм, псэуплэхэм футбол ешлэлэхэр, комплексхэр, нэмык спорт псэуалъэхэр къадэуцагъэх. Джащ фэдэу цыфыбэ зэкълэлэрэ республикэ стадионьр зэтырагъэпсыхъагъ. Юфшлэн шхъа-

лэхэр мыщ щаухыгъэх, футбол ешлэлэм алырэгъур тырабзагъ, трибунищ ашыгъ, нэмыкхэу зэшлуахыгъэр маклэп. АР-м и Лышхъхъэ бэмышлэу ащ шылагъ, юфшлэнхэр зэрэлъыкхуатэхэрэм зыцигъэгъозагъ. Пшъэдэ-кыжъэу ыхъырэмклэ гъунэкхэ гъэнэфагъэ зилэ обществэу «Марк-Сервис» зыфилоу Цуекъо Мурат зипашэм ипшъэрылхэр зэригъэцакхэрэм осэшлу фишлыгъ.

— Стадионьр кызылпызы-убытырэ лъэныкхуиппл хъурэ трибунэхэр тилэнхуэ сыфэягъ ыкх ар непэ шылэныгъэм цыпхырыттын амал тилэ хъугъэ. Япллэнэрэ трибунэм игъэпсын пэлухъащ ахъэм щыцэу сомэ

миллион 53-рэ фэдиыр республикэ бюджетым кытлупщыгъ, псэуалъэм иухыжыын телъытэгъэ сомэ миллион 100-м ехур кыхъащ илээсым федеральнэ гупчэм кытлэкли-гъэхъанэу тэгъэнафэ. Спортым, физическэ культурэм пыцагъэхэм япсауныгъэ агъэпытэным пай мыщ фэдэ объектхэр зыкхлэшхэрэр, зыкхызэ-тедгъэпсыхъэхэрэр, — кылуагъ Тхаклушынэ Аслъан.

Джырэ уахътэм псауныгъэр зыцагъэпытэрэ комплекс-сышо Мыекъуапэ шагъэпсы. Ащ ишлын 2010-рэ илээсым рагъэжыагъ, ау ахъщэ зэрэщымылэм кыхъэкхыкхэ кы-зэтырагъэузон фаеу хъугъэ. Ащ епхыгъэу блэкхыгъэ илээсым АР-м и Лышхъхъэ УФ-м спор-тымклэ иминистрэу Виталий Мутко лүкхъагъ, мы псэуалъэм иухыжыынклэ ишыкхыгъэ мыл-кур республикэм кыылэклагъэ-хъанэу лъэныкхъохэр зэзэгы-гъэх. Федеральнэ гупчэм нэ-ужым кытлупщыгъэ субсиди-ем ишуагъэкхэ, псэуалъэм ишлын лъагъэкхотэагъ. Гухэлъ гъэнэфа-гъэ зилэ программэу «УФ-м

ифизическэ культурэрэ спор-тымрэ хэхъоныгъэхэр ашлын-хэр» зыфилоу 2006 — 2015-рэ илээсхэм ателъытагъэм ар хагъэхъагъ.

Спорткомплексым ыклоц ыкх ащ кыпышылэ чыплэхэм язэ-тегъэпсыхъан джырэ уахътэм псэолъэшхэр ыуж итых, джащ фэдэу гъэфэбэлэ системэм ишлын аухы. Гухэлъэу шылэмклэ илээсэу тызхэтым, тыгъэгъа-зэм ыкхэхэм адэжъ, комплек-сыр атышт. Ар аужырэ шап-хъэхэм адиштэу гъэпсыгъэшт, фаехэм зэкхэми япсауныгъэ цагъэпытэн альэкхышт.

Комплексым хэтых джэгуплэ залыр, нахыжхъхэм ыкх кхэ-

лэцхыкхуэхэм апае бассейнхэр, душевойхэр, административнэ унэхэр, нэмыкхэри. Джырэ уахътэм ехъулэу спорт лэмэ-псымэхэр, оборудованиер къа-щэфыгъэх, ахэр шлэхэу агъэ-уцуштых. Шагу кхотхым асфальт далъхъэ. Псэолъэшхэм кы-зэрэталуагъэмклэ, планэу шылэм диштэу ялофшлэн агъэцакхэ, рес-публикэм ипашэхэм къафагъэ-уцугъэ пшъэрылхэр зэшлэхы-гъэ хъушт.

Псэуалъэм ишлын зэрэлъы-кхуатэрэр зэрагъашлэмэ ашло-гъоу АР-м и Лышхъхъу Тхаклушынэ Аслъани, республикэм и Премьер-министрэу Къумплыл Мурати мыщ пчъагъэрэ шыла-гъэх, псэолъэшхэм пшъэрылх гъэнэфагъэхэр афашыгъэх.

— Спортим имызакьоу, непэ республикэм цытхырэ псэуалъэхэр зэкхэ тицхыфхэм апай. Федеральнэ гупчэм зэгурыло-ныгъэ, зэпхыныгъэ пытэ зэрэ-дытилэм ишуагъэкхэ, мыщ фэ-дэ проектхэр шылэныгъэм цы-пхырыттынхэ амал тил. Ащ ты-кышымыуцоу ыпэкхэ тылпы-кхотэшт, тицхыфхэм агу кызы-рэдэтхэщытым тыпылхышт, — кылуагъ Тхаклушынэ Аслъан.

ТХЪАРКЪОХЪО Адам.

Сурэтхэр лэшыны Аслъан тырихыгъэх.

НЫБДЖЭГЪУ ЛЪАПІЭХЭР!

2016-рэ илээсым иапэрэ илээсныкхэ клэ-тхэгъу уахътэр макло. Урысыем и Почтэ икхутамэу АР-м шылэм кыгъэуцугъэ клэ-тхакхлэхэр шъугу къэтэгъэкхыжыых:

индексэу 52161-рэ зилэу тхъамафэм 5 кыдэкхырэм — **сомэ 892-рэ чапыч 62-рэ;**

индексэу 52162-рэ зилэм — **сомэ 874-рэ чапыч 52-рэ.**

«Адыгэ макъэм» иредакция дэжъ шыт киоскым ыкх «Адыгея-Интерсвязь» зыфило-

рэ организацием икиоскхэу Мыекъуапэ дэт-хэм илээсныкхэ клэтхакхлэу ялагъэр — **со-ми 150-р** — кхэнэжы. Мыхэм къащызы-тхыкхэрэм ежъ-ежырэу гъээтыр киоскым члахыжы.

Ныбджэгъу лъаплэхэр, чъэпыогъум и 15-м щегъэжыагъэу и 25-м нэс фэгъэкхотэныгъэ зилэ клэтхэгъу уахътэ Урысыем и Почтэ зехещэ. Мы уахътэм «Адыгэ макъэм» икхлэтхакхэ проценти 10-кхэ нахъ маклэ ашышт.

«Адыгэ макъэм» иныбджэгъу лъаплэхэр!
Кызыфэжыугъэфед мэфишл уахътэр —
шъукхатх лъэпкх гъээетым!

ДАХ-м ИЯ Х-рэ ЗЭФЭС

Зэкхъошныгъэр шылэныгъэм щэпытэ

Дунэ Адыгэ Хасэм ия Х-рэ зэфэс Юныгъом и 18 — 20-м Налщык шыкхуагъ. Зэхэхэм Урысыем, Іэкхыб хэгъэгухэм ащыпсэурэ тилэпкхэгъухэр хэлэжыагъэх.

2012 — 2015-рэ илээсхэм ДАХ-м юфэу ышлагъэр цызэ-фахысыжыгъ, хэдзынхэр цы-зэхашагъэх, мурадэу ялэр кы-далъытэзэ, унашъохэр ша-штагъэх.

Къэбэртэе-Бэлыкъарым и Лышхъхъу Кхотхэ Юрэ шуфэс псалъэ зэфэсым кышчышлыгъ.

Къэрэщэе-Щэрджэсым и Премьер-министрэу Къэзэнэкхэ Рус-лъан, Адыгэ Республикэм лъэпкхэ юфхэмклэ, Іэкхыб къэралхэм ащыпсэурэ тилэпкхэгъухэм ады-рялэ зэпхыныгъэхэмклэ ыкх кхэбар жъугъэм иамалхэмклэ

(Икхлэх я 2-рэ нэкхуб. ит.).

Хьот Хьисэ кыфэгущыло «Краснодарпроектстроим» ипащэу Тутарыщ Батырбий.

Ятэу Аскэр (зэреджэщтыгъэ хэр Бэбайт) фин ыкIи Хэгъэу зэошхохэм ахэлэжыагъэу, лы бэрэцэтэу, районым икомбайнер пэрытхэм ащыцэу, упчIэжыагъэу ашIэу щытыгъ. Ишхъэгъусэу Мэлэичэтрэ ежыыррэ лъфыгъих (шъэуитфырэ зы пшъашъэрэ) зэдагъотыгъэх, ежхэм афэдэу IофшIэныр шIу алъэгъоу, адыгэгъэ-гукIэгъуныгъэ дахэр ахэлэу зэдапугъэх.

Хьот Хьисэ лъфыгъэхэм агу-рэу щыт, 1955-рэ илъэсым кэ-хъугъ. 1972-рэ илъэсым Пэнэ-жыкыкыое гурыт еджапIэр кы-зеухым, Краснодар дэт поли-техническэ институтым чIэхъагъ, дэгъоу щеджагъ, псэолъэшI-нымкIэ факультетым шIэныгъэ куухэр зэрэщызэригъэгъотыгъэр къэзыушыхъатырэ дипломыр къыратыгъ. 1977-рэ илъэсым IофшIэныр мастерэу ригъэжыагъ. НыбжыкIэ дэдэу СМУ-12-ми ипэцагъ. Арэуцтэу иIэнатIэкIэ лъыкIуатэзэ, краимкIэ анахь псэолъэшI трестышхоу «Красно-дарстрой» зыфилорэм илъэс зыбгупшым игенеральнэ дирек-торэуи щытыгъ. Джи илъэс зытфых хъугъэу еж-ежыырэу зызыгъэлорышIэжырэ псэ-олъэшI организациеу НП «СРО «Краснодарские строители» зыфилорэм игъэцэкIэкIо дирек-тор. Мыщ Краснодар краим ит псэолъэшI организацие 440-м ехъу хэхъэ. Ахэм Хьот

Нэлэуасэ шъузыфэтшы тшIоигъор Теуцожь районымкIэ Пэнэжыкыуае икIэлэпIугъэу илъэс 40-м къехъугъэу Краснодар щыпсэурэ ыкIи щылэжырэ Хьот Хьис.

Хьисэ Краснодар щагъэлъэпIагъ

фэлэжыагъэр, ащ даклоу игупсэ Ады-геири зэрэщымы-гупшагъэр кыщы-ралотыкыгъ Хьотым ыныбж илъэс 60 зэрэхъугъэм фэгъэ-хыгъэ пчыхъэзэхэ-хъэшхоу Краснодар щырекIокIыгъэм. Игупсэхэм, иныбджэгъухэм ямызакъоу, пчы-хъэзэхэхэм хэлэжыагъэх кра-им, къалэм яадминистрацие-хэм ялыкIохэр, псэолъэшI орга-низациешхохэм япащэхэр.

ИлофшIагъэхэм яугъу къа-шызэ, Хьот Хьисэ Красно-

хэм ежъ апэ итэу псынклэу нэсыгъагъ. ШIушIэ Iэпылэгъури щыгъупшэрэп. ПсэолъэшI ве-теранхэм ренэу ыналэ атет, зыфэныкыохэр зэрегъашIэх. Ежъ 1977-рэ илъэсым кыу-хыгъэ технологическэ уни-верситетым псэолъэшIнымкIэ ифакультет дэгъоу щеджэрэ студентхэм стипендие ареты. Краснодар имызакъоу, краим ичIыпIэ зэфэшъафхэм унэ зэтэтэу, еджапIэу, кIэлэцIыкIу IыгыпIэу, сымэджэцэу ащари-гъэшIыгъэр пшIы пчъагъ. Непи-джары зэрэпсэурэр. Пшъырэп, учурэп, анахь IофшIэн кыинэу

Краснодар имэр игуадзэу А. В. Михеевыр юбиларым фэгущыло.

дар щагъэшIуагъ, щалытагъ. Мы къалэр нахь кIэракIэ, зэ-тегъэлпсыхъагъэ зэрэхъугъэм Хьисэ илахышIу хэлэу зыцIэ къыраIуагъэр бэдэд. Хьотым ипсэолъэшIхэр арых заводхэу «Сатурн», комбайнэу «CLAAS»

нэмыкIхэр зытешыныхъэхэрэм фежъэ, егъэцэкIэ.

Къэгущылагъэхэм къаIуагъэр

Тутарыщ Батырбий, кра-им и Хэбзэихъухъэ ЗэлукIэ идепутат, экономикэ шIэны-гъэхэмкIэ доктор, профессор, ЗАО-у «Краснодарпроектстро-им» игенеральнэ директор, УФ-м изаслуженнэ псэолъэшI: «Непэ Пшызэ шъолпыр ихэхъо-ныгъэхэм Хьот Хьисэ илахы-шо ахэль. Илъэс 40-м къехъу-гъэу зыфэлэжыэрэ Краснодар краим ипсэуплэхэр нахь кIэракIэ, зэтегъэлпсыхъа-гъэ зэрэхъущтхэр ары. Лъэшэу цыфхэри, тэри тыфэраз. IофшIэкIошхор кызыхъугъэр илъэс 60 зэрэхъурэмкIэ сыфэгущы-шIозэ, псауныгъэ пытэ иIэнэу сыфэлъалозэ, Урысыем ипсэолъэшIхэм я Лъэпкъ ассоциацие ип-резидент пшъэрыл кы-зэрэсфилыгъэу, ащ кы-фигъэшъошэгъэ орденыр ыбгъэ хэсэлъхъэ. Опсэу, отхъэжъ!

Нэхэе Аслъан, Красно-дар къэлэ Думэм иде-путат, «СРО «Красно-дарские строители» зы-филорэм и Совет ит-хъамат, экономикэ шIэ-ныгъэхэмкIэ кандидат, ЗАО-у ПМК «Краснодарская-1-ым» идиректор, УФ-м иза-

служеннэ псэолъэшI: «Хьиси, сэри Пэнэжыкыуае тыщыщ, а зы еджапIэр къэтыухыгъ, ти-цIыкIугъом кыщегъэжыагъэу тызэныбджэгъу. Дэгъоу еджэ-

тыгъэ Олег Безроднэр, Крас-нодар имэр игуадзэу Александр Михеевыр, ООО-у «CLAAS» зыфилорэм игенеральнэ дирек-торэу, Германием иконсул гъэшIуагъэу Краснодар краим щылэ Бендиш Ральф, Пшызэ технологическэ университетым ифакультетхэм ядеканхэр, нэ-мыкIэхэри.

Хьот Хьисэ зыщапIугъэ Те-уцожь районым иадминистра-цие ипащэу Хъачмамыкыо Азэ-мати, иветеранхэм я Совет итхъаматэу НэмытIэкыо Юри,

Хьот Хьис, НэмытIэкыо Юр ыкIи Пэнэжыкыое къоджэ псэупIэм ипащэу Кушъу Аслъан.

щтыгъ, анахъэу хысапымкIэ. Институтми дэгъоу щеджагъ, дзэми къулыкъур кыщыхыгъ, мастер кызызрыкIоу IофшIэныр ригъажыи краим ианахь псэ-олъэшI иным ипащэ хъугъэ. IофшIэкIошху, Александр Не-вскэм ичылысэу аригъэшIыгъэм изакъоми, Пшызэ итарихъ кы-хэнэшт. Шэн дэгъу иI, Iэдэб дахэ хэлъ. АдыгэлI шъыпкъ. Опсэу, Тхъэм бэгъашIэ уешI, уиунагъо удатхъэу ущегъаI!

Александр Масловыр, УФ-м изаслуженнэ псэолъэшI, «Со-циальная поддержка ветера-нов-строителей» зыфилорэм и Фонд итхъамат: «Ежъ Хьиси IофшIэкIошхошъ, IофшIэныр шIу зыпъэгъухэрэм шъхъэкIэфэныгъэ афешIы. Тыдэ зыщэли, сыд Iэ-натIэ зыIоти, зыпкъ ит, цыф кызызрыкIоу, захимыIэтыкIэу къэнэжыи. Iуш, акылышхо иI, чыжъэу маплъэ, куоу мэгу-шысэ. Ветеранхэм ашIагъэр къагурэлэ, ыналэ атет. Джары тифонд и Попечительскэ со-вет итхъаматэу зыкIыхадзы-гъэр.

Джащ фэдэу мы пчыхъэзэ-хэхъэшхом кыщыгушIагъэх, Хьисэ щыфэгущылагъэх кра-им игубернатор игуадзэу цы-

Пэнэжыкыое чыпIэ коим ипа-щэу Кушъу Аслъани пчэгум кыхъагъэх, гушIыIэ фабэхэр якIэлэпIугъэу кыфалыагъэх, щытхъу тхылхэр, шIухъаф-тынхэр ратыгъэх, «Пэнэжы-кыуае ицIыф гъэшIуагъ» зыфи-лорэ щытхъуцIэр зэрэфаусыгъэр къаушыхъатыгъ.

Хьот Хьисэ илофшIагъэхэм ифэшъошэ уасэу къафашы-гъэхэми ацIэ къыраIуагъ: «Уры-сыем ипсэолъэшI гъэшIуагъ», «Пшызэ изаслуженнэ псэо-лъэшI» зыфилорэ щытхъуцIэхэр къыфагъэшъошагъ. «За выда-ющийся вклад в развитие Кубани» зыфилорэ дышъэ бгъэ-халхъэу апэрэ лъэгапIэ зилэри къыратыгъ. Хьисэ унэгъо да-хи иI. Ишхъэгъусэу Иринэ-рэ ежыыррэ шъэуитIу яI, ахэри псэолъэшIых. Ахэм къаIэкъо-жыгъэу къорэльфиллымэ Хьи-сэрэ Иринэрэ ащэгущылыкIых.

Юбиларым ихъэкIэ лъэпIагъ УФ-м изаслуженнэ артисткэу, Адыгэ Республикэм инароднэ артисткэу Нэхэе Тэмарэ. Пшы-зэ къэзэкъ хорым иартистхэри ащ цылагъэх. Ахэми, нэмыкI-хэми пчыхъэзэхэхэр къагъэ-кIэрэкIагъ, къагъэбаигъ.

НЭХЭЕ Рэмэзан.

ПсэолъэшI ветеранхэм я Фонд ипащэу А. А. Масловым юбиларым шIухъафтын кыфешы.

Хьисэ лиценzie аримытэу сыд фэдэрэ псэолъэшI IофшIэни агъэцэкIэрэп.

1977-рэ илъэсэу Хьот Хьисэ IофшIэныр зыщыригъэжыагъэм кыщыублагъэу непэ кызнэ-сыгъэм сыд IэнатIэ зегъэцакIи зыпкъ итэу, ыгурэ ыпсэрэ етыгъэу мэлэжъэ. Краим игуп-чэ, ащ истаницэхэр зэтегъэл-сыхъэгъэнхэм хьалэлэу зэрэ-

зыфилорэр къыдзэыгъэкIыхэрэр, компрессорнэ, кислороднэ за-водхэр, «Краснодарсельмашыр», нэмыкIхэр зыгъэпсыгъэхэр.

Олимпиадэр Шъачэ щылэн зэхъум, спорткомплексхэм, объектхэм ягъэпсын Хьот Хьисэ ипсэолъэшIхэм ялахышIу хашы-хъагъ, ящытхъу арагъалоу ча-нэу щылэжыагъэх. Крымскэ псыр кызыкIаом, ипсэолъэшI-

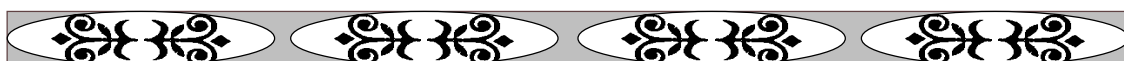
Кубань ипсэолъэшIхэм я Союз игъэцэкIэкIо директорэу О. В. Вронскэр Хьисэ кыфэгущыло.

Сурэтым итхэр: **Къудаикъо
Нуриетрэ Нухъ ыкъоу Игорь
иклалэу Русъанрэ.**

Клэлэцлүхэм ашлогъэшлэгъон

Кіэлэцкыкы ыгыплэу
N 28-м икэлэлпү.

Джы кызынэсыгъэми ащыгъупшэрэп

Ицфыгыгъэки, иушыгыгъэки, цыфхэм шхъэклафэу фашырымкыи кхъахъщытыгъэ Хьахъурэтэ Шыхъанчэрые шапсыгъэ къоджэ цыкылоу Хьащтыку кышыхъугъ, щапугъ. Кыгыгъэшагъэр мыбэми, ащ лъэуж дахэ кыгыгъэнагъ, адыгэ лъэпкыыр анахъ зэрыгушхорэ цыфхэм зэу ащыц.

Мэкъумэщышэ унэгъо кы- зэрыклом кыхъухъэгъэ ады- гэ клалэм сэнэхъат гъэнэфагъэ зызэрегъэгъотым, революцио- нерхэм ясатырэ хэуцуи, со- ветскэ хэбзаклэр кыдэхыгъэ- ным фэбанэхэрэм ахэтэу ищылэныгъэ гъогу кырыкыуагъ, Адыгэ автоном хэкум иапэ- рэ зэхэщаклохэм ащыщыгъ, СССР-м и Гупчэ гъэцэкклэо комитет хэтэгъ, Адыгэ хэкум ихэбзэ гъэцэкклэо комитет итхьамэтагъ, ВКП(б)-м и Адыгэ хэку комитет иапэрэ секре- тарыгъ. Ыгу кытеофкэлэ зышъ- хьамысыжъэу лф ышлагъ, кызыхъыгъэ лъэпкыым фэдэ кыфыхъыным пылгыгъ.

Новороссийскэ щылэу 1917-рз илъэсым пачыхъэр зэрэты- радзыгъэм ехыллэгъэ къэбар Шыхъанчэрые кылылэсыгъ. Февральскэ революцием ыуж Новороссийскэ кыкыжыи Ека- теринодар кыгыгъэзэжыгъ, бур- жуазием и Временнэ прави- тельствэ, Кубанскэ краевой радэмрэ кышхъэчлэхэм ахэт бай купхэмрэ революцием пэ- шуеклорэ зекыуаклэхэр зэрэзэ- рахъэхэрэр цыф кызырыкдохэм агуригъалоштыгъ.

Граждан заор аухыгъ, Пшызэ шьолпыр Совет хабзэр цагъэ- уцугъ. Мамыр щылакэм зы- фэгъэзэгъэным иплалэа къэ- сыгъ... 1922-рз илъэсым бэдзэ-

огъум и 27-м Урысые Гупчэ гъэцэкклэо комитетым и Пре- зидиум Черкес (адыгэ) авто- ном хэку зэхэщэгъэным ехы- ллэгъэ унашъо кыдыгъэкыгъ. 1922-рз илъэсым, тыгъэгъазэм и 7 — 10-хэм советхэм язэ- фэсэу къуаджэу Хьакурынэ- хьаблэ щыкыуагъэм хэкур зе- зыщэшт гъэцэкклэо комитетэу

Хьахъурэтэ Шыхъанчэрые зипащэр щыхадзыгъагъ.

А лъэхъаным адыгэ лэ- жэккы кызырыкдохэм яна- хьыбэм тхэккэ-еджаккэ ашлэщтыгъэп, хэкум еджа- плэ итыгъэп плэми хъушт, 1919-рз илъэсым нэс пса- уныгъэр къэухъумэгъэным пылг кыулыкыу илагъэп. Хьахъуратэр зипэщэ хэку гъэцэкклэо комитетэу зэ- хашагъэр ыкыуачлэ кызы- рыхъэу щылэклаккэ гъэпсы- гъэным фежыгъагъ.

А илъэс кыинхэм хэку гъэцэкклэо комитетым илоф- шлэн лъэныкыо зэфэшъ- хьафхэм атегъэпсыкыгъэу зэхэщэщтыгъ: экономикэм зыкхэгъэлэтыгъэныр, бзэ- джэшлэ-хъункладохэм пхъа- шэу апэуцужыгъэныр, цыфхэм яегъэджен, пса- уныгъэр къэухъумэгъэным хэхъоныгъэ ягъэшыгъэныр, спе- циалистхэр гъэхъазыргъэнхэр, кыушхъэчлэс бзылгыгъэхэм зэккэми афэдэу шхъафиты- ныгъэ ягъэгъотыгъэныр. А лъэ- ныкыо пстэумккэ лфхэр чы- плэхэм зэращылыкыуатэхэрэм ышхъэккэ Хьахъуратэм защи- гъэгъуазэщтыгъ, щыклагъэхэмрэ хэкуныгъэхэмрэ дэгъэзыжы-

гъэнхэм ыкыуачлэ ахилъхъэ- щтыгъ.

Хэку гъэцэкклэо комитетым итхьаматэу, нэужым партием и Адыгэ хэку комитет иапэрэ секретарэу зыщытыгъэ илъэсхэм Адыгеим промышленностымккыи, социальнэ-культура щылаккэмккыи хэхъоныгъэшхорэ ышыгъагъэх. Апэрэ илъэситф къодием Ады- геим ипромышленность мылгыу шхъалэу илэр фэди 6-ккэ, про- дукциеу кыдагъэккырэр фэди 7-ккэ, лфшлэплэ чыплэхэр фэ- ди 5-ккэ нахьыбэ хъугъагъэх. 1931-рз илъэсым ыккэхэм яхъу- лэу Адыгеим щыпсэхуэрэм яп- роцент 85-м тхэккэ-еджаккэ ара- гъэшлэгъагъ.

1935-рз илъэсым чъэпыогъум и 5-м Хьахъурэтэ Шыхъанчэ- рые идунай ыхъожыгъ. Ащ ыуж илъэс 80 тешлэжыгъ нахъ мышлэми, непэ кызынэсыгъэ- ми ар цыфхэм ащыгъупшэрэп, шүклэ игугъу ашы, агъэлъаплэ. Непэ адыгэ революционерым ыцлэ ахыи Мыекыуапэрэ Крас- нодаррэ яурамхэм, къуаджэу Афыпсыпэ саугъэт кышчыфы- зэлэуахыгъ. Гъэхъагъэу илэхэм къаккэлэтыкылоу 1924-рз илъэ- сым Жьогъо Плыжыым иор- ден кыфагъэшошагъ.

ТХЪАРКЪОХЪО Адам.

Осмэнхъаджэкъохэм ялъагъо лызыгъэккыуатэрэр

къарет) унэгъо да- хэхэр ашлагъэх. Яль- фыгъэхэм къаккэхъу- хьажыгъэхэм къа- пыфэжыгъэхэр непэ кытхэтых, кыддэ- лажъэх, ятэжъ плэ- шъэхэм ялъагъо агъэклодырэп. Ахэм ащыщэу зигугъу къэтшыщтыр Пен- сиехэмккэ фондым икыутамэу Адыгэ- къалэ дэтым итхъа- матэу Мыгу Адам Сэфэрбий ыккыр ары. Янэу Раисэ Едэпсыкыоежыем- клэ Хэкужмэ япхъу.

Мыгу Адамэ ищы- лэныгъэ гъогу кы- хъэп. 1965-рз илъэсым ишышъ- хъэлэу мазэ и 12-м Ленинэ- хьаблэ кышыхъугъ. Я 3-рз классым ихъагъэу чылэр за- гъэкошым ятэ-янэхэм Хьэлъэ- къуае псэуплэккэ кыыхахи, ащ еджэныр щылгыгъэккыотэагъ. Еджаплэр кызыеухым, Мыекыо- пэ мэкъумэщ техникум члэ- хьагъ. Ащ члащи, илъэситлэ дзэм кыулыкыу кышыхыгъ. Кызыэккыжым, шоферэу лф ышлэзэ техникумыр кыуухы- жыгъ. Нэужым Тэхъутэмыкыое гъомылэпхъэш комбинатым и склад изаведущэу, етланэ зэфэшлыгъэ лахъэхэлъ обще- ствэу «Адыгейские руды» зыфилорэм идиректор игуадзэу лэжыагъэ. 1998-рз илъэсым Адыгэкъалэрэ Теуцожь райо- нымрэ яадминистрации кы- рагъэблагъэ, лфшлэнхэр зэ- хэщэгъэнхэмккэ отделым ипа- щэу агъэнафэ. 2001-рз илъэ- сым, Теуцожь районым игуп- чэ Пэнэжыкыуае кызыахъы- жым, Пенсиехэмккэ фондym Адыгэкъалэккэ и Кыутамэ пащэ фашыгъэу а лэнатлэр щытхъу

Осмэнхъаджэбын ящытхъу- рэ ядахэрэ арагъалоэзэ гъашлэр къахыгъ. Джыри тиккэлагъ ахэм ялэжъэккэ-псэуккэ зэрэ- щысэтыхыплэр, фэшлыгъэу зэрэ- щылэхэр, адыгагъэ ахэлъэу зэ- рэзеккдохэрэр, хъаклаби къафы- дахъэу зэрэщытыр тиунагъо щызэхэтхы зэхъум. Ятэжъ плэ- шъэр Мыгу Осмэн-Хъаджэр ары. Ащ илфыгъэхэм ащыщэу ты- кызытегушылэщтыр Щэбанэ иунагу. Тэ дэгъоу тшлэщты- гъэхэр, бэрэ тызлуккэу щыты- гъэхэр ащ иккэлэхэу Юныс- рэ Сэфэрбийрэ.

Тлэми Осмэнхъаджэкъохэм яунэгъо шэн-хабзэхэр члана- гъэхэп, нахъ агъэккэраккэхэзэ лэжыагъэх, псэуэгъэх. Ленинэ- хьаблэ ианахъ клэлэ гъэсагъэ- хэм, зищытхъу языгъэуагъэхэм ащыщыгъэх. Юныс Джэджэхъэ- блэ колхозым ибухгалтер шхъэ- лагъ, заоми пхъашэу хэлэжыагъ. Сэфэрбий педучилищыр кы- зеухым, Тэуехъаблэ ублэллэ еджаплэм илъэсипшл пчъагъэ- рэ шылэжыагъ.

Тлэми (Алахъым джэнэтыр

хэлъэу егъэцаккэ. Ахэм адаккыу игъэсэнныгъи хигъэхъон зэрэ- фаер щыгъупшагъэп, лф ышлэ- зэ, ипшъэрылхэр дэгъоу ыгъэ- цацкэхэзэ, Пшызэ къэралыгъо аграрнэ ыккыи Адыгэ къэралыгъо университетхэр кыуухыжыгъэх, экономист ыккыи юрист сэнэ- хъатхэр зэригъэгъотыгъэх.

Зипэщэ коллективыр пэрытхэм ахалытэ

— Сызипэщэ коллективыр инэп, — тиупчлэхэм яджэуапхэр къаритыжыизэ, ялофшлэн зэ- рэзэхэщэрэр, тапэккэ хэхъо- ныгъэхэр ашлынхэм фэшл яфэлэ- фашлэхэр зэрагъэцаккэхэрэр кытфилотэнэу кырегъажъэ Мыгу Адамэ. — Тызэрэхъу- рэр нэбгырэ 23-рз. Тилофы- шлэхэм гурытымккэ аныбжэ илъэс 37-рз. Зэккэми апшъэ- рэ гъэсэнныгъэ ял — бухгал- терых, экономистых, юристых. Зетэгъэжыаккэм ащ лфыр те- тыгъэп. Ау нэужым лф ашлэзэ институтхэр кызыгъэухыжыгъ. Типшъэшъэжыыхэр хъупхъэх, адыгэгъэ дахэ ахэлъ, зипшъэ- рылхэр зымыгъэцаккэрэ ахэ- тэп. Хъупхъэхэм анахъ хъуп- хъэжхэм ацлэ къеслон — от- делхэм япащэу Лыхъэтыкыо Разыет, Нэгъоиккэ Саид, Хъу- нэгъо Сусан, специалистхэу Шумэн Асиет, Бэрэтэрэ Рим, Хьоккэ Асиет, юристэу Клыккэ Фатим, нэмыккэхэри.

лофшлэнымккыи амалышлэхэр тилэх, республикэмккэ типащэу Къулэ Аскэрбий тлоу зэтэтэу тфаригъэшлыгъэ унэм илъэситлэу хъугъэу тыщэлажъэ. Техникккыи, оборудованиеккыи щыклагъэ тилэп. Лъэшэу тыфэраз. Мэзищым зэ

график гъэнэфагъэм тетэу ав- тобус кытфегъакошъ, Хьэлъэ- къуаерэ кыутырэу Псэккыупсэрэ тащэлэ, пенсионерхэу Адыгэкъа- лэ къэмыккылошхуэрэм залутэ- гъаккэ, зыгъэгумэккыхэрэм за- щытэгъэгъуазэ.

Мыгу Адамэ ялофшлэпэ кы- тетэгъэплыхъэ. Тыдэккыи цыф щызеккыуагъэми умышлэнэу къэб- зэ-лъабз, кабинетхэр нэфынэх, гулэтыплэх, кыгъагъэхэр тыдэ уплъагъэми олээгъух. А зэп- стэумэ адэлажъэрэр, зыгъэ- къабзэхэрэр Хъут Таис.

— Пшъэрыл шхъалэу тилэр, — ело Адамэ, — илъэсккэ пен- сием клоштхэр кыхъэгъэщыгъэн- хэр, ищыккэгъэ тхылхэр ягъэ- гъэхъазыргъэнхэр ары. Пен- сионер 4343-рз тил. Ахэм азы- ныккыом нахьыбэм пенсиер банкымккэ афэтэгъэхыи, адрэ- хэм почтэм илофышлэхэм игъом алэклагъахъэ. Мазэ къэс ти- пенсионерхэм сомэ миллион 49-рз, зы мафэккыи тымыгъэ- гужоу, ятэты.

Ны мылгыкум фэгъэхыгъэ программэр 2007-рз илъэсым агъэцаккэу зырагъажъэм, апэу ар мэфэккэ шлыккэм тетэу зэт- тыгъагъэр Мыгу Замир. Ны мылгыкум исертификат зэттыгъа- хэр унэгъо 870-рз. Ахэм ащы- щэу я 500-мрэ я 777-мрэ сер- тификатхэмрэ зэттынэу хъугъэ- хэ Лышэ Лианэрэ Лымыщэккэ Рузанэрэ шлухъафтынхэри афэтшлыгъэх.

Илъэс 90 — 100 зыгъэшла- гъэхэр зэтэгъашлэх, ветеран- хэм я Совет итхьаматэу Джэн- дэрэ Мосэ, ккэлэ адинистра- цием илофышлэ тигъусэу ядэжъ тэккэ, тафэгъушлэ. Нэжъ-лужхэр зэрысхэ унэгъуибгъумэ гъэс- тыныпхъэ шхъуантлэр афитшагъ.

«Адыгэ макъэми» иныбджэгъух

— Тиунагъоккэ адыгэ гъэ- зетыр егъашлэми кытфаккэозэ ккэтхыгъ, — ело Адамэ. —

Сшхъэккэ лъэпкэ гъэзетыр сиккэс. Унэм сызыхъажыккэ апэ сызпылабэхэрэм ащыц. Сэшлэ, сидуапэ тиккэлэ имэрэу Хьа- тэгъу Налбий «Адыгэ макъэм» иккэтхэн лъэшэу зэрэпылпыр. Сэ силофшлэгъухэр илъэс пчъа- гъэ хъугъэу клатхэх. Адыгэ гъэ- зетыр кызыфидэккырэр тэры, адыгэхэр ары.

Мыгу Адамэ Алахъым гулгы- тэшхо кызыхилъхъагъэхэм ащыц. Жэбзэ дахи лулъ. Иады- гагъэ гъунэнч, лфшлэклошху, зэхэхэккэ луш. Арын фае цы- хъэ зыккыфашырэр, зыклагъэ- ныбджэгъурэр.

Бэмышлэу ащ ыныбжэ илъэс 50 зэрэхъугъэр хигъэунафыккыгъ. Адыгэкъалэ лфшлэплэ кыи- дэккыи кыфэмыгышлэуагъэ. Ар Адамэ илэжыккэ-псэуккэ, иады- гэгъэ-зеккыаккэ къаккэлэтыкыуагъ. Адыгэ Республикэм и Лышъ- хъэу Тхьаккыушынэ Аслъан шлуфэс тхылъ кыфигъэхъыгъ. Къулэ Аскэрбий Адыгэкъалэ имэрэу Хьатэгъу Налбий, на- роднэ депутатхэм я Совет итхьаматэу Лыхъэсэ Юрэ, нэ- мыккэхэми щытхъу тхылхэр кы- ратыгъэх, «Адыгэкъалэ ицыф гъэшлэуагъ» зыфилорэ щытхъу- цлэри кыфаусыгъ. Ащ ыпэккэ кылыжыгъэхэу илэх Адыгэ Республикэм и Парламент и Щытхъу тхылъ, Урысыем Пен- сиехэмккэ ифонд ишлуфэс тхылъ- рэ ащ ибгъэхэлъхъэ тамыгъэрэ.

— Щыклагъэ горэхэри ти- мылэхэу щытэп, — ело Мыгу Адамэ. — Ахэм ядэгъэзыжыын тикколлектив кыхъэ-лыхъэ зы- ригъэшлыщтэп. Сигушылэ фа- бэхэр зыфэгъэзэхэмэ сшло- игъохэр непэ тищытхъоу алорэр кыддэхъуным фэшл кыткыо тыгъэхэу, тилэпылэгъухэу, ти- ккэлэ ипащэхэу Хьатэгъу Нал- бийрэ Лыхъэсэ Юрэ ыккыи республикэмккэ титхьаматэу Къулэ Аскэрбий. Коллективым ыцлэккэ «тхъашъуегъэпсэушхо» яселэ. Баиныгъэм нахыи къош- ныгъэр нахъ лъапл. Синыб- джэгъухэм сидунае къагъэда- хэ, къагъэбаи.

НЭХЪЕ Рэмэзан.

ШЫЛЭНЫГЪЭМ КЪЫХЭХЫГЪЭ СУРЭТХЭР

Сыда чылэм дэсхэр зыфешьохэрэр?

Зэгу, зэгу, зэгу, сыда сэ ешьяуакомэ сызыклахэпхагэр? Да, сэ зызакъор ара ешьюу мы чылэм дэсыр? Во-первых, уемышьюмэ сыда дэпшыха-щтыр мы чылэжьюу Тхьэр зыпыкыжьюгъэм? О ешюрэмрэ емышюрэмрэ къысфэмылът, мыщ емышюрэ зи дэсэпышъ, птхьяклумэ теупланкI. Сыда о хэпшыкырэр тэ мыщ хьа-забэу дэтлягьорэм? Тракторнэ бригадэ тилэжъеп, фермэ дэ-тыжъеп, зыгорэ къэптыгъун-плонти, о узэмытыгъожьышт-мэ, атыгъуштыр зэкIэри зэ-хатыгъухьэгах, къало пшлэщтыр? «Уешью» ело, попробуй уемышью-плээкIыштмэ. Уешьюу, узэрэт-хьамыкIэ дэдэр тIэклү пщи-гъэпшэмэ, ари дэгъуба. Шъхьа-ем, ащ фэдиз шьони тидэ къипхышта? Модэ, зыгорэм къеуи ащ нахьышлү, тэри ты-хьадэп, чыфэми, хьафыми тыкызыреожьын горэ къэдгъо-тын, амэ тыжьюгъэсэныр ары-шью лээкIэу шьюилэр. Мы город-скойхэр, вообще, цыф гъэшлэ-гъоньх, перестройкэ горэ къа-угупшыси, апэ дэгъоу хэшхы-кыыхи, яунэпчъэлупэмэ тучан-зырыз алуашыхи, зэкIэри щэн-

щэфыным хэхажьюгъэх. Сэри ащ сянэкъокъун сIуи зесэгъа-жъэм, къэсщэфыгъэр зэкIэ «тхьауегъэпсэукIэ» згощи сы-тысыжьюгъ, ильэситф хьюгъэу сичлыфэхэр къыхэсэдзыжых.

Нахьыпэрэ зэманым зы лит-рэныкIэ сичэу хьурэабзэу гъучычкIэ къызэрэсшыхьан къысфашщыгъэ, литрэныкIэ симэкъуи къысфашщыгъэ, коц машини къысфарагъэушты-гъэ. Джы сыда? Перестройкэ шьюшыгъэ, арыба? Боу шьюмэ-лэдец! Адэ тидэ шыа пын-джыр зэрэлутхыжьюштыгъэ ком-байнэ пшыкIутлоу чылэ гъу-нэм лутыгъэхэр? Фермэу чэмы-шъэ пчъагъэ зычIэтыгъэр, чэм-хэр хэсэгъэкIыжьюш? Чыр-быщ заводэу чылэр Iофышлэ зыдакIоштыгъэр тидэ хьюгъа? ПшIэрэп арыба? Адэ сэри сшIэрэп. Джары тызкIешьорэр зэрэчылэу, сикъош. Ар етIани тешьомэ дгъотыжьюнэу тэрэши, боу ешью одгъэлъэгъуни, ау муахь уагъэгъотыжьюштышъ. Шью сыда, зыпары уемышьюа-хэми, къалэм шьудэсышъ, бэ-шэрэб нэклI нычэпэ къэуугъо-ими, хьалыгъу уасэ къэблэ-жьюн плээкIышт, тэры нахь

тхьэр зэуагъэу, бэшэрэб псауи, бэшэрэб нэклI зымыгъотырэр.

Кукумьям фэдэу тшъхьэхэр тэгъэхэрэгъушъ тидэс, хэт къа-лэм къикIэу къакомэ тетхьэ-усыхылэн тэлэшъ. Ахэри Iушы хьюгъэх, шIурышлюкIэ къыодэ-лужыхэрэп, ньыкIо горэ къы-радзынышъ ямаши, «шьюешью сэ сыхьатыркIэ» аIонышъ, зы-лурагъэхыжьюшт. Ашъхьэ дэгъэ-нэгъэ зэпыт, былымым рифы-жъагъэх, ау чылэжьюу къыздэ-кIыгъэм «зыгорэкIэ тидэлэпы-лэн» аIоу агу къэкIырэп. А шъхьэкIо заулэр уилэу сыдэу-щтэу уемышьюшъ? Къало. Чылэ пэпчъ унэ нэклI шъэныкIом къехьу адэт зи имысыжьюу. ДэлIыкырэр бэкIэ нахьыб

къыдахьорэм нахьы, узфэ-гумэкIынэу тилэр бэ. Мары ори а литрэныкIом ушъхьасыгъэп, къытебгъэуцагъ, Тхьэм уегъэ-псэу, тэ мыщ тытхьэным паеп тызкIешьорэр, унэм тыхьажь-мэ къытпэгъокIыштхэм анэ тызэрэкIэплэщтым пае нахь.

«Пап, ахьщэ къаштэ» Iомэ сабыим, сыд ептыштыр уиджы-бачIэ нэклIмэ? Тэра Iоф зышлэ-нэу фэмыер? Дгъотырэр нахь, уашьом дэбыбээрэ къухьэхэ-ри тыугъоин тлэкIышт. Сыда, чылэм дэсхэр нахь цакох къып-шIошлэ, тэри теджагъ, тепцагъ, зыгори мы гъашIэм щытлэ-гъугъ, ау зы Горбачев горэм тигъэунэхьугъ. Сыд ащ ипе-рестройкэ тэ чылэмкIэ къытфи-

шлагэр? А ильэс тIокIышым тыугъоигъэ тIэклүр, тыгъужь-хэр мэлахьо ышыхи, зэкIэри зэхаригъэшыхьажьюгъ. А «ты-гъужь мэлахьомэ» тэ тахэфа-гъэмэ Iофа, тыжэ укъоу, джы къыднэ-мысымэ, джы къыднэ-сышт тIозэ, зыдгъэунэхьужьюгъ. Гъунэу тызнэсыгъэр тхьамыкIэ-гъо дэд.

Зымафэ садэжъ къэкIуагъ Мэрзэбэч ягуашэ, шьыпкъэр пIощтмэ, сифгъэхыгъ IыкI сифгъ-гулэжьюгъ. «Сахьид, — ыIуагъ, — сомэ минипшI чыфэ къысэ-мытмэ хьушътэп, силыжъ сы-мэджэщым шагъэу ягъэбзэгъэн фае ижъэжьюе, джары ащ хи-рургом уасэу къырилIолагъэр. Сызгъэхьыгъэр, зэтеубытагъэу сомэ минипшI къыозытын мы чылэм дэса, синанэгущ? Ямы-тымэ, адрэхэм къыоплэхьэзэ уагъэлIэшт, къало пшлэщтыр. Тумы Тхьэм ешI сIуи, сибы-гъужь сщи естыгъ, адэ сыда пшлэщтыр, гъунэгъу пIыжъ, тхьа-мыкI, сымадж.

Джы литрэныкIэ си бгъэ-хьэжьюштэп, сипычыу, минми зи къыхьыжьюрэр, ау пенсиеу къытатырэр минырэ ньыкорэ, псэу плээкIымэ. «Уешью» шьюло, уемышью плээкIымэ, сыда ащ шью хэшьюшыкIырэп? Кыгъахьу одэ шъхьэр умыубатэу, тешьощт хабзэу тыкычIэзынагъэм ыгу тыкыэкIыжьюфэ нэс.

МЭДЖЭДЖЭ
Мэдин.

«Зэфэмыдэ зэдэшьорэр...»

ХьэшлюцIэ Iыи бэрэчэт. Ыгу-кIэ хьы, тхьагъэпцыгъэ ышлэрэп. Ау ныбджэгъу дэгъу инасып къыхьыгъэп. Джырэ уахътэм ухьы дэдэ хьумэ, уинасып къыхьырэп, ау утхьагъэпцIэу, хьоршэрыгъэ тIэклү къыпхэфэмэ, «джар Iыи» аIо. Адэ сыд фэдэ ащ ишъэогъу Нэкъарэ? Ащ укIэ-хьан плээкIыштэп. Тидэ тIысы-гъэми, Тхьэм къыфыридыхьэу ело. Мафэ горэм урамым къы-рыкIозэ ыпэкIэ зэплэмэ, тхы-лыпIэ зэкIоцIышыхьагъэр ылэ-гъугъ. Ащ пымылэу блэкIыгъ, ау ыгукIэ мыгупсэфэу къыгъэ-зэжыи, къышти, гүлэзэ джыбэм ридзагъ. Къыгъотыгъэр иджыба-чIэ щыIыгъэу къаIозэ, Хьэ-шлюцIэ къыIуагъ. ТIэклүрэ къэ-кIуагъэхэу Нэкъарэ къало:

— Къеплэ Нэкъарэ Тхьэм къыфыридыхьыгъэм, — тхы-лыпIэ щыхьагъэу иджыбэ ахьщэ къырихи къызэкIоцIыхыгъ, документхэм ахьщэ ахэлъэу къычIэкIыгъ. ХьэшлюцIэ зэкIэм

къэщтагъ, ау ахьщэу ыIэ зы-тельым, тIэклү гу къызIэпы-ригъэшыхьажьюгъ.

— Олахьэ насыпышхо уилэм, Нэкъар. Мы урамым бэрэ сыкырэкIо сэ, ау зи къыщыз-гъотыгъэп. Къэзгъотыгъэми, сыщтэныешъ, къэсштэныеп. ОшIа, джы дунаим тыхьухьэ-рэр бэ, телевизорымкIи, ради-омкIи къало ащ фэдэу зыго-рэ плээгъумэ, уелэ мыхьунэу, джащ лыпытэу милицием макъэ ебгъэлунэу.

— Адэ, ХьэшлюцI, мы къэз-гъотыгъэ тхылыпIэ щыхьагъэр сэрэгъэтыллыжьюа? — къеупчIы Нэкъарэ.

— Хьау, хьау! Ащ фэдэ джы тэмыгъашIэ! Нэбгырищ ашлэрэр шъэфыжъеп, альэгъурэр амы-луатэу хьурэп, тэ нэбгыритIу нахь тыхьурэп, арэу зыхьукIэ, тыушъэфын. Услэгъугъэп, сып-лэгъугъэп.

Гъогубгъум Iут тучаным кIэ-рыхьэхыи пивэ дэгъоу къыще-

шьюагъэх, ащ етIани шъэ зы-рыз аркъ тырагъэхьожьы, ура-мым къытехьажьюгъэх.

— Арэп, мы урамыр ара къызыщыбгъотыгъагъэр тхылып-лэ щыхьагъэр? — ело Хьэ-шлюцIэ.

— Хьау, ятIонэрэ урамэу мыщ ыпшъэкIэ щылэр ары, — къыреIо Нэкъарэ.

— Адэ ащ тырэрэкIуа, сэри зэгорэм синасып къыхьынкIи хьунба?

— Хьэу, ХьэшлюцI, гум пы-кырэп псэм пэкIэжью. О егъа-шIэм сомэ такыр бгъэкIоды-гъэп, ау уимыхьэжъэм, шыр псы зэрешьорэм фэдэу уешьюшт.

Тхьамафэ горэ тешIагъэу ХьэшлюцIэ Нэкъарэ Iуагъ. Ылэрэ тхьамафэу блэкIыгъэм яIофхэр дэгъоу зэрэщытыгъэр зэкIэм ышъхьэ къеуагъ.

— Арэп, Нэкъар, еше по-вторить надо же?! — лъэшэу ыгукIэ зэрэшIоигъор хэлшыкIэу къыхидзагъ.

— ХьэшлюцI, о уичэзыу, деньги кончились, — шъхьэхыгъэу джэ-уап къыритыжьюгъ Нэкъарэ.

— Сыдэу Iуи, а документа где? — лъэшэу къыжэ-хэкIотагъ ХьэшлюцIэ.

— Ащ Iофыр те-тымэ, надо и до-кументы обмывать! — ело Нэкъарэ.

Зэгъусэхэу урамым къыте-хьагъэх. «МэкъэгъэIу пхъэм-бгъу» зыфилорэм дэжъ къызо-хьэхэм, цыф куп зэхэтэу мэгъу-щылэ. Нэкъарэ къыгъотыгъэ до-кументхэр зые Iыи ахэм ахэ-тэу къафелуатэ ыгъотыжьюгъэмэ зэрэшIоигъомкIэ мэкъэгъэIу аты-гъэу, ау тхьамафэ тешIагъэу къэбар гори къылымIэлэсыгъэу елошъ, лъэшэу мэтхьаусыхэ. ЕтIани анахьэу зыгъэгумэкIырэр имашинэ псынIэ пылъ тхыль-

хэр зэкIэ зэригъусэхэр ары.

— ХьэшлюцI, тызлэхьурэм тылуагъэкIэ усэгъэгъугъэ, — лъэшэу къэгумэкIыгъ Нэкъа-рэ. — Тыгъоснахьыпэ зызэрэд-гъэлIыгъэр мы хьульфыгъэм иахьщ.

ХьэшлюцIэ Iофыжьюа, ащ нахь лъэшэу къэщтагъ Нэкъарэ. Iлым кIэрыхьэхэмэ рашьугъэ ахьщэм-кIэ къядэонкIэ щынэхыи, ащ итхыльхэр почтэмкIэ фагъэхы-жьюнхэу рахъухьагъ.

Iуклэжьюнэу хьугъэпти...

Бзыльфыгъэ хэкIотагъэр Iлагъэ. Лъфыгъэхэр Iлагъэхэп, кIалэ хэкIынэу щытыгъэп. Иза-къоу унэм ильэс пчъагъэрэ исыгъ, илI зэлIэм бзыльфыгъэ шъхьэзакъоу унэм къинэгъагъ. Игъунэгъу бзыльфыгъэ горэм ыналэ къытетэу къылыпIлэ-щтыгъ, кIэщыгъо горэ ышлымэ хиныштыгъэп, къэсымаджэмэ. чэщырэ ыналэ къытетыштыгъ. Бзыльфыгъэ хэкIотагъэм ащ фэдизэу къош-шыпхьубэ Iлагъэп.

Чыжьюу зы къалэ горэм дэ-сэу Iлагъ янэшыпхьу. Бэрэ къаIоу, къахахьэу щытыгъэп. Бзыльфыгъэ шъхьэзакъоу кэ-нагъэм ишъхьэгъусэ идунай зихьожьюгъэр илэсипшIым къехьужьюгъагъ. ЗэкIэ унэу, щагоу илэр, ахэм арылтын фаехэр, хэлъхьапIи хэхыпIи имылэу, арылтыгъэх. Ащ ишагу уздахьэкIэ, уемыхьопсэн плэ-кIыштыгъэп: пхъэшъхьэ-мышь-хьэу щылэм изырызыгъо дэ-

тыгъ, сэнэшъхьэ лъэпкъэу щылэм ианэхь дэгъухэм ща-гур зэIауытыштыгъ.

ОшIэ-дэмышIэу бзыльфыгъэ шъхьэзакъом идунай ыхьожьюгъ. Мафэ горэм къалэ прокуратурэм бзыльфыгъэ хэкIотагъэ горэ къычIэхьагъ. Лъэгъунэу илэр прокурорым рилуагъ: «Сэ бзыльфыгъэу мээитлү хьугъэу Iагъэм сырышыпхьу, сэ нэмыкI къалэ сыдэс, илIаIэ сшIотэ-рэзэп, зыгорэ рашIагъ». Зы-

фаеу прокурорым зэрелъэIугъэр ихьадэ еплъыжьюнэу ары. Про-курорым къыштагъэх тхыльхэр ихьадэгъу къэси зэрэIагъэр, медэкспертизэу ашIыгъэр зы-фэдэр къалуатэхэу. Ахэр зыкIи къыридыгъэхэп бзыльфыгъэм: «Хьау, имылIэгъоу агъэIагъ сяна къыльфыгъэ сшыпхьу». Бэныр икIэрыкIэу зэтэпхыжью-ныр псынIагъоп, ар зэтэзы-хыжьюштыри къэгъотыгъошIоп. Сыд залуи, шIокIыгъэхэп, «Спъэ-гъужьюн фае сшыпхьу» ылуи. ЕшьюкIо нэбгырищ къаубыти, бэныр зэтырагъэхыгъ. Ащ пае

ахэм ахьщэ шлюкае аритыгъ, ащ дыкIыгъоу бэшэрэб зытIушчы къафизщэфыгъ. Ышыпхьоу къэ-кIуагъэм бэным дэлэ шыпхьум ышъхьэ Iэ щифээзэ ело: «А сшыпхьу клас, сыдэу усы-мыльэгъоу шлэхэу дунэе шIун-кIым уложьюгъ, ау щытми узэз-гъэлъэгъужьюнэу джы мары сыкыэкIуагъ, гъогумаф, сшыпхьу IэшIу!» А гушыIэ отэрыр къы-зеухым, бэныр зэтэзыхыгъэ-мэ къарилуагъ: «Сэ згъэкIо-тэжьюгъахэ, джы ятIэр те-шьюлхьажьюн шьюфит».

ХЬОДЭ Сэфэр.

(Къызылэлыкlorэр
Юныгъом и 16-м
къыдэклэгъэ номерым ит).

Ары сэри къасломэ сшо-
игъуагъэр: елудэфэкл ригъалоу
мэфитлум къулэджэ нымбэ ятэр
къыдэтщыгъ. Ыгу къызэрэсфэ-
узырэм къыхэкълэу нанэ, Ку-
ращэ, мэфитлум сшагъэр ыцагъ
дэхъагъэп, хъау, зыкли ыгъэт-
хъагъэп. «Хъун, хъун, сиклэ-
лэшху, тыгъуасэ къин хъущэ
нэбзыйкъуаеми къыуагъэлэ-
гъугъ, зэххэр, тиунэкъощхэр
зэхэбэнэнхи, зэуи ащыхуштэп
ар, о мыщ фэдэ лoфмэ уяса-
гъэп» ыломэ, гъумы-тмызы, тхъамыклэм
лэ къысщифээ, ыгу рэхъатыгъэп. «Хъау, нан, ты-
гъуасэрэм сыкъэхъаолиягъ»
сэлэ, ерагъэу сэгъэлэсэ. Ащ фэ-
дизым шампанскэм ымэ къыс-
лоуу сшошылъ, чыгъуанэ згъот-
мэ сипшыхъахъышт. Сидми, бэ-
дэд а мэфитлум нанэрэ сэ-
рырэ тыгу къэдгъэкълэжыгъэри,
щынкли дгъэхъагъэри.

Джы, умышлэмэ мыстхъэ бэц
цынэклэ утын-ужыгъын сыра-
гъэфагъ плонэу, лыпцэу схэлъыр
шыпцэклэ зэпакъудыеу къыс-
шошлы, ар къодыеп, чыплэ-
чыплэхэу щызэпачыхэрэми
ехъырых.

— А Кын, а Лалыху! Мы
клэлэ тхъамыклэм ышлэрэр къе-
жъугъэлотэгъах, зежъугъэгъэп-
сэфбал!.. — Куращэ ишъаомэ
ажэхэбанэ.

— А нан, зыпарэкли къыс-
хылъэкълэрэп, — сэлэ.

Бгычлэм члэт машэм Цып
ары итыр, шальэмэ ятлэр къа-
рызытакъорэр. Кын, Лалыху,
сэры, адрэ клэлэхэри — щэлэ
ушъагъэхэр тэхых. Мычыжъу,
шыкур, къуладжэм дэт, тэ-
хышъ, ащ итэтакъ. Щэлъэшхо
ушъэгъитлоу стамэ езытхы-
хырэмэ Куращэ къятхъо, гуп-
сэф ыгъотырэп, сэ сыфызэкла-
клорэп, «а нан, зыкли къыс-
хылъэкълэрэп» шъэрэ мины-
рэ къыклэсэлотыкълэу.

— А-енасын! Зэрэмъалорэр
шъулъэгъурэба! Ысти, тлэклэ
зыгъэпсэф сэлэ!

Сэхы, кум исэтэкъо ...

— Нын, адэ тэ моуштэу
угу къытэгъурэп! — нахъ
жыгъэхэр мэхых, сэмэркъэу
лупэгъудумы ешлэх.

— Шъо шъуанэ шъуашъагъ
ит, — мэхъаныбэ клыпхъээз,
нанэ сэ зыкыстыреубгъо,
чэткъуртэм фэдэу. — Шъузи-
хъажыджэ, шъуиланэ шыгъах!
Ым, арыба, тэрэба яслорэр,
сиклэлэшху!

Сипхъорэлъфэгъумэ а ма-
фэм сызэрхъоисэгъагъэр къэ-
сэмыгъау. Ахэмэ сэ сызэр-
хъуапс! Хъуапсэм ишъоу жъо-
жыгъэ бакъмэр-такъырышхоу
слъхъэ къытырильхэмэ, къы-
тырильхъээз. Ары сэлэ, шулуэу
клэлэхэр зэрэзэкъотхэр, ахэр
зэрэзэдэлъжыхэрэр. Сэщ фэ-
дэу чылэм сыдэкълэни, къалэм
зыгъээзэн зылони зэххэм къа-
хэкълэгъэп. Луи шлэ ахэслъэ-
гъуагъэп. Ары, къынышхо спэ-
клэкълэыгъ тыгъуасэрэ тыгъосна-
хыпэрэ, ау джы мы зыпашъхэ
сисым фэдэу, сэри зыпарэкли
къыныр зэхэсшлагъэп.

Етлэ щэлъэшхор сэхы, кум
исэтэкъо, сэхы, кум исэтэкъо,
мо завым ипероупэ зэригъэ-
псынклэрэм ехъырзу, нахы
сеужырэз, Лалыхуэрэ сэры-
рэ тызэнэкъокъу плонэу. Ары
шъахэм, Лалыху укълэхана
— Лалыху клэлэ зыкъэмыщ.
Куращэ мыщ ыпэклэ къызе-
рилогъагъэу, Тхъэм инасып къы-
регъаубыт, къыщэн гухэлэи ил.
Арэлъыш, Лалыху — унэ
ешы. Хъазырэуи марышъ гъу-
нэм рифылагъ!

Сшлэрэм фэдэу тыгъосна-
хыпэ, Светланэхэм сакъыз-
лэкълэжымы, Кулэ дэжэ сы-
реклокли, лoфыр зытетыр гу-
рызгъэлауагъ, гъээт горэхэри
къыщысщэфыгъ, къащэгъаклэ-
хэу сытефагъэти. «Соцыри»
ары. Етланэ Гъуклэмкъомэ
адэжэ занклэу зезгъэхыжыгъ.
Кулэ лъэшэу гулагъэ. Кло, хъун,
ыгу къырырэмъыгъау. Сыкъыз-
фэклэуагъэр къызызепэмыфэм,
сэ зымы сыгу фыщылъыжы-
гъэп. Ащ нахъ псэпэшхо хъун
слуагъэ Шылэкъохъаблэ сы-
кложэу Куращэрэ Аслъанкозрэ
картошкэр къадычлэхыжымэ.
Джы нэсфэ Аслъанкоз еджа-
плэм къыкълэжыгъэнщтын. Шып-
къэ, Кулэ ичлэфэ къыстефагъ,
ау хъун, ащи зыгорэуштэу

щэджэгъошхо пчэгур непэ зылы-
гыгъэр?»

Тхъагъэпцыба Светлани, сыгу
къыхагъэр къышлагъ:

— А Марэтыр джа Марэ-
тэу плъэгъугъэр ары, Тембот...
— Пкълыхэлэплъэ Бэдэф-да-
хэм ымакъэ фэдэу зыригъэ-
шлызэ, етлани къыпигъэхъо-
жыгъ. — Орэп, уаужклэ къи-
кыштмэ ар я Марэт, Тембот!..

— Ылорэр! Адэ джы сэ арэу
жыы сыхъугъа, Светлан, сыгу
къышымыулэшлужыныу зыгорэ-
хэр, — зызгъэсэмэркъэуэзэ
сыщхыгъ.

— Хъау! Уаужклэ къыкыштмэ
ар я Марэт, сэлэ нахъ... Гукъао
зыщыбгъэхъунэу цытэп.

...Нэ шуцлэшхо, нэпцэ зэ-
хэклэ шуцлэшхо лупшлэ шъо-

псым хэт къэрэу пшъэ клыхъ
плонэу, столым тырегъэуцо.
Ныдэлъфыбзэмклэ къыухэсыгъэр
къызгурымылогъэнклэ къысте-
щтыхъажыгъэ фэдэу, етлани
урысыбзэклэ къыкълотыкълэжы.

— Ары, ары, боу бэрэ ты-
кыплуплъыхъагъ, — бзыу па-
гъэу къылотэкъу Асиет добэ-
рэдъ цыкълуми, ащи исэмэр-
къэушху. — Къыбдесэгъаштэ,
Марэт Осменовна, тэрэз дэ-
дэу епугагъ. Тембот Карагу-
лановичыр хымэп ныла тэрклэ!
— Бжыхъэпэ ежыгъаклэм ду-
наир чылэп плочт шъахэм,
пшъэдэлъ шарф фыжыбзэо-
сым ыцыпэ лъэныкъо сэмэгъу-
лэмклэ зыдилыгъ, ычый жыыр
римыгъэокълэу ылозэ бзылфы-
гъэ ныбжыкълэр лъэшэу фэ-

ЦУЕКЪО ЮНЫС

Дэгъунэкъо Тембот игумэкълэплэхэр

(Романыклэм щыщ пычыгъохэр)

сышлoкълэжыны. Армырмэ, а
пчыхъэр ары нылэп Лалыху
етлэдэц шыхъаф зэрилэщтыр
сэри зыщысшлэгъагъэр...

Джыри марышъ Хъабибэ
ынахэ сыклаплъэшъ сыщыс, ау
ежы зылэпызыщагъэм щэхъу-
рэ алахъ-алахыи горэ къы-
клэсиджыкълэ слэкълэрэп, сыгу
мырэхъатэу сыкъэтэджыгъ. Сы-
члэкълэни, гъээтэклэхэр къа-
хыгъэхэмэ сахэллэп слугагъэ,
тэ сид, Китаим къыщежыагъэр
культура революциешхоба?!
Сыгу мэхъэражъэ!

2

Мырэуштэу ащыгъум сыгу
жыы тлэклэ къыдэгъэхъан...

Джэнэт горэ цылэмэ, тыгъос-
нахыпэрэ щэджэгъо ланэм
тхъагъоу цыстхыгъэр зэклэ,
джэнэтым изы мэфэ папкл.
ланэми сшлэрэп, шампанскэ апч
закъомрэ «Краснэ коммунар»
конфет къэмланитлумрэ, лупсыр
къырагъачъу, шоколад сурэт
клэраклэхэр атешыгъагъэхэу;
нэужым кофэ-цаибжъэхэмрэ
арыгъэ нылэп ланэр къэзыгъэ-
клэраклэщтыгъэр — пстэури
дахэу сапашъхэ къеуцожыхъ
марышъ. А гъомылэпхъэ
пшъхъапэм ыкълэу зыкышлы-
жыгъ бзылфыгъэ зэкълужь
ермафэу ащыгъум тилагъэм,
Нэдждыкъомэ япшъашъэу
Марэт ары зыфаслорэр! «Нарт
я Дэхэнагъо зылъэгъугъэм
пшъэшъэ дахэ слъэгъугъэп
ерэмылу» зэралоу, Нэдждыкъо
Марэт зылъэгъугъэм «пшъэшъэ
дахэ сапэ къыфагъэп ерэмылу»
слуи, сыгуклэ сыщхыгъ. Ардэ-
дэми гъомылэпхъэ пшъхъапэм
ыкълэу зыкышлыжыгъ ерма-
фэу тилэгъэ пшъашъэм, Нэ-
джэрыкъомэ я Марэт зыфас-
лорэр! Гъомылэпхъэ зэгъэфэклэ
бэлэхышъ а пшъашъэр! А мафэм
сыкыгъэкълотэжыызэ, Светланэ
сесэмэркъэуагъэ: «Хэт, Светлан,
мы Марэтэу

ушху; наплэхэр махэу тыри-
гъапллэхэу шыкълашу; игушылакли
тхытхынычъэу гур зэгъегъэ-
ути; ары, моу хигъэтлысхъээз,
гушылэр тыжыныпсым гулэн-
чъэу хигъэччыкълэрэм ехъыр.

Марэт сэ лoф дэсшлагъэп,
сауж ар мыщ къызылухъагъэр.
Сэц нахъ зэрэнахыкълэр итеп-
лъэкли гъуащэрэп. Марэт Мые-
къуапэ дэт пединститутым
ифизмат «дышъэ медалыр ылы-
гъэу члахы, диплом плыжыыр
ылыгъэу къычлэкълэжыгъ» алошъ,
илофшлэгъухэр рэгъушхо! На-
плэхэр махэу тыригъапллэхэзэ,
шыкълашу, игушылакли тхы-
тхынычъэ, ары, моу хигъэтлыс-
хъээз, гушылэхэр тыжыныпсым
гулэнчъэу хигъэччыкълэхэзэ.

Санэр зэрагъэхъорэ апч лъа-
плэр хъэдэн фыжъ шъабэмклэ
ыгъэлыдыжъэ, пшъашъэр ары
апэрэу гушылэгъу сыкъэзышлы-
рэр:

— Мыпчэдыжъ укызычла-
хъэм, Тембот Карагуланович,
инэу тыгу хэбгъэкълэыгъ...

Сэмэркъэу хэмылэу си-
шпыпкъэу сыкыкылигъэштагъ:
— Ым, Марэт! — зыфэс-
хын сллэрэпышъ, сеплы нэбэ-
набэу. — Уишпыпкъэу къэ-
олауа?!

— Ащ фэдэ лoфклэ сэмэр-
къэу ашлырэп...

— Кло, мы зымклэ фэгъэгъу,
Марэт, гъогу чыжи кытеклыгъ,
арэу ыгу имых! — Светлан
ары джы укытэжыызэ, зынэ-
гу пчэдыжъ ошъо чэлэ шэп-
лэу зыкызызэышхокълэрэр.

— Зыкысымыхытэр, исхы
паклопышъ, боу исхышэн! Свет-
лана Умаровнам уфэгъушлуа-
гъэп!..

лохъугъэмэ сэлэ, пшъэшъэ
лупшлэ шъоушхом нэплэгъу
гулэжыныклэ зытесэгъаклэ. ло-
хъугъэ лoф зэримылэр ымы-
гъэгъуащэу, еклурабгъоу, нэп-
шищ самбырыпс. Сэнэшолъэ
зэпэлэп лъэп-лъагъэу ылыгыр,

сакыи, зыпарэкли ар ыгъэнэ-
гъуаджэрэп. — Счый просту-
дъ шлыгъэмэ сшлэрэп, прямо
кошмар, къысфэжъугъэгъу,
хъалэчы сырегафэ... — Бгъэ-
моп бзыужыеу зегъэлагъо,
шыкълэу зыхэлэтыкълэ: сэ сы-
зышлэмышлыжымэ, сызышлэмын
щылэп къыригъэкълэ фэдэу.

Тянэшым ягуащэ, Куращэ,
къылогъагъэр сшъхъэ къехъа-
жы: а нэбзыйкъо бзылфы-
гъэмэ афэсакъ...

— Адэ мытэрэз слоу си-
хэбзагъа сэ, Асиет Касеев-
на! Ащ фэдэхэр боу гушло-
гъошхох ...

— А-а, хэкум защэжыгъэм
къыщэгъэжыагъэу Тембот Ка-
рагулановичыр пагэ хъугъэ, —
бзылфыгъэу щисмэ ащыщ
зыригъэукулыхъагъ.

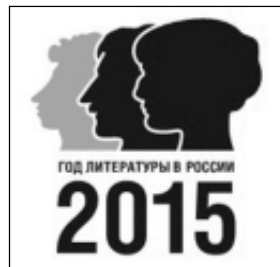
Сэры джы, шпыпкъэмэ, пыи
шъэхъахъэу къыхагъэщыгъэр,
хъау, пчэгум раубытагъэр —
бгырыс лэлыр ары! Урысыб-
зэр, плъэгъурэба, дахэу агъэ-
лъае.

Джырэп, бэшлагъэу сэ гу
зэрэлъыстагъэмклэ, районом
члэсмэ язакъоп, зэрэ Нэбзый-
къуаеуи зэлъухытагъ а тэ
тымыбзэм: плъэгъурэба джы
телеграммэр столицэм зыгъэ-
хыгъэмэ алъабжъэ зэрэрагъэ-
нагъэр?! Нэузырышхуи зыфа-
шыжыгъэ: «Джэуап къытэшо-
тыжыфэклэ, тиклалэхэр шко-
лым дгъэкълэштхэп...» ЧП!

— А Светлан, — къэгъэгъэ
лэрамышхоу столышъхэм те-
тым джы сынэ тегъэдэжыагъэу
къызылусэпхъоты, зэшлэгъуаеу
сыкызызэтэнэзэ, — емыкълэ
къысфэмышл, фэдэ бжыхъэпэ...

— Хъау, хъау!.. Хъау гуш!
— Марэт лупшлэ шъоушхор
къыспэшлэуэчъэ, цау лоу гушылэр
слэпехы. — День рожденияп
— кытебгъэфагъэп! День ро-
жденияп! Нет! Нет!

— А Марэт, хъашкым,
икъушт, ужэ гъэуцуужы! Сьо-

лэлу! — мэшло тэп дэд Свет-
ланэ.

Асиети, чэсэй пычыгъэм
ыжэгъу ригъашлэзэ, ишыпкъэ
тлат! «Кытебгъэфагъэп, кы-
тебгъэфагъэп! Ей, ей, пшъашъэ-
хэр, къэшлэгъошлу фэхуштэп
ар а сызыхаплъэрэм!» — Ащ
лпыпытэу зыщыпкли, ыкълэ фэ-
гъээгъэ пчэр макълэу луицэигъ.

— Сэфэрэ Даудович, ал, дэгъу
учлэхъухъагъа ори непэ! Мы
шампанскэр къакуи, моу кыт-
фызэллэх, псапэ хъун! Мыщ
фэдэ ситуациехэм зыуудэгъоу
къебгъэжыагъ...

Сэфэрэу плъэгъурэм зэри-
гъэжагъэхэп. Бэшэрэб шъхъаур
дигъэзыезэ:

— Модэ мо щытыр! — топ
омэкъэшхоклэ апчыр къызы-
луехыр ары нылэп Сэфэр сэ
гу къызыслытагъэр. — Зи
къашъулорэп адэ, хъэкълэхом
тыхэшъогъэны!

Санэ зэрэшхохэрэ апч лъэ-
къокълыхъэмэ арызыбзэу мо
шхъонтлэ лэл дыджырыджыр
мэлшлалшлэ. Шоколад къэмла-
ныр, Тхъэ щэхъу сымышлэу,
ныпчэдыжъ стол къуапэм пшъа-
шъэмэ сэ афытеслхъэгъагъ.
Еплъ, а хъугъэ-шлагъэмэ лъэ-
хъанхэм ежымэ чыплэшлэхэр
зэрэщаубытыхэрэм! Сэфэр,
лофыр ащ нэсыгъ шлошлэ, мы-
рэуштэу къыригъэжыагъ:

— Зипало мафэр хэт плон
о, Тембот?! — стэмашъхэ ылэ
зэрэтэль-тэльэу синьбджэгъужь,
Сэфэр, къысэупчылэгъ, къысэ-
упчылэгъэп, къысэупчл фэдэу
зыригъэшлызэ, столышлэ нахъ
къэклoлагъ.

— Ым! Плорэр?.. — ащ нахъ
къэслонэу игъо сыригъэфагъэп.

— ... Ну, милый мой, угу
къэбзэ-лубзэу зэритхъакыкы-
гъэр мы щытхэм, ты извини,
язгъэшлэжыныу сыфэжэжыны-
нэп, еу, моу Светланэрэ Чы-
назрэ хъохъубжъэ бэлэхыжъ
горэм къафелъэдэкъау... —
хэкуныгъэшхо горэ зышлы-
гъэм фэдэу Сэфэр ащ лпы-
пытэу кытыригъээзэжыи, етлани
къыгъэтэрэзыжыгъ, — Чыназ
Бечевичымрэ...

— Ащыгум Светлана Ума-
ровнами тэжъугъало!.. — Нэ-
джэрыкъомэ я Марэт къаигъэ
шыкълэу зыкыгъэпсыгъ...

— Нарт лъэпкъыр Тхъэ егъэ-
багу! — сыхъохъубжъэ джа-
рэу клэкълэжэ.

Сидми а мафэм, спсэ
сыхэлэжыгъ, ау нахъ сытхъэ-
жъэуи мафэ къысэкълугъэп.

3

... Марышъ джы, зытесшы-
хъэрэри сымышлэу, нахы нахъ
згъэлаплэзэ, нахы нахъ гупсэу
къысшыхъуэзэ, завым икаби-
нет сыкызычлэкълэ, Светланэ
истолылу сыклэрыхъагъ:

— Т и з ы к ъ у а д ж э
къыфэплотэгъэба, Светлан,
тыгъоснахыпэ къысэхъула-
гъэр? Подклассым щызэдед-
гъажыи, яплэнэрэ классым нэс
сшлэш, Чыназэрэ сэрырэ Шыб-
лэкъохъэлэ школым тыщызэ-
деджагъ.

(Джыри
къыкълэлыкълэушт).

САМБО. УРЫСЫЕМ ИЗЭУКІЭГЪУХЭР

Республикэм и Мафэ фагъэхьы

Урысые Федерацием боевой искусствэхэмкІэ испорт зэнэкьокъухэр Анапэ шыкІуагъэх. Адыгъ Республикэм самбэмкІэ ибзнакІохэм хагъэунэфыкІырэ чыпІэ 12 кыдахыгъ, а пчыагъэм шышэу 4-р дышгъ медалых.

Адыгеим самбэмкІэ икІэлэ-чыкІу-ныбжыкІэ спорт еджапІэ идиректорэу Делэкъо Адам ты-зэрэцигъэгъозагъэу, 1999 — 2000-рэ ильэсхэм кыэхъугъэ кІа-

лэхэр зэлукІэгъухэм ахэлэжъа-гъэх. Комсомольск-на-Амуре, Петропавловск-Камчатский, Нижний Тагил, Челябинскэ хэкум, Краснодар краим, Адыгеим, нэ-

мыкІхэм яныбжыкІэхэм спорт искусствэм ялэпэлэсэныгъэ ща-уплэкІугъ.

Тиреспубликэ шыщ кІалэхэу Лъэзэр Амир, кг 42-рэ, Батыш Джамболэт, кг 59-рэ, Бэгугъэ Руслан, кг 60, Еутых Рэмэзан, кг 66-рэ, дышгъ медалхэр кыа-фагъэшъошагъэх. Ахэр тренер-кІэлэегъаджэхэу Чэтыжъ Алай, Хьакурынэ Дамир, Мэрэтыкыо Шамсэт, Вячеслав Павловым, Джармэкыо Нурбий агъасэх. Тхъазепл Алай, кг 50, Хьа-

бий Мыхьамэт, кг 60, Лылужъу Азмэт, кг 66-рэ, Тхьакушынэ Ахьмэд, кг 84-рэ, ятІонэ-рэ чыплэхэр кыдахыгъэх. А. Лылужъур тренерэу Джар-мэкыо Нурбий егъасэ. А. Тхьа-кушынэм ипашэх Д. Хьакурын-нэмрэ М. Куржымырэ. А. Тхьа-зеплымрэ М. Хьабыимрэ япа-щэр Д. Хьакурынэр ары.

Ящэнэрэ чыплэхэр кызыхы-гъэхэр: НакІ Айдэмыр, кг 46-рэ, ЦыкІу Рэмэзан, кг 55-рэ, Бэрдэкыо Рэмэзан, кг 78-рэ, Уайкыокыо Алай, кг 84-м кыеху. Тренерхэр: Н. Джар-мэкыу, Б. Шъэумэн, Д. Хьаку-рын, А. Хьахыкуу.

ХагъэунэфыкІырэ чыплэхэр кыдэзыхыгъэхэм, сэнаушыгъэ зыхэлъ бэнакІохэм тренер-кІэ-лэегъаджэхэр ахэдэштых, нэбгы-ри 10 кыахышт. Урысыем сам-бэмкІэ икІэх зэнэкьокыоу ныб-жыкІэхэм азыфагу шыкІоштym тиспортсменхэр хэлэжыштых. Зэ-нэкьокыур чыпыогъум и 20-м Нижегород хэкум икыалэу Ксто-во шыкІошт. ЗэлукІэгъухэм дышгъ медалхэр кыащыдэзыхыхэрэр Европэм изэнэкьокыоу Австри-ем шыкІоштym хэлэжыштых. Тыгъэгъазэм и 4-м зэлукІэгъухэр аублэштых.

Мы ильэсым самбэмкІэ тибэ-нэкІо ныбжыкІэхэм тагъэгъушІо. Урысыем, Европэм медалхэр кыащыхыгъэх. Ягъэхъагъэхэр Адыгъ Республикэм и Мафэ зэр-ефагъэхыхэрэр тигуапэ.

Сурэтым итхэр: **Адыгеим иллыкІохэу зэнэкьокыум хэлэ-жыагъэхэр.**

ГАНДБОЛ. СУПЕРЛИГЭР

«Адыифыр» «Кубань» ІукІэшт

Мыекъопэ гандбол бзылфыгъэ командэу «Адыифыр» Урысыем изэнэкьокыоу суперлигэм шыкІо-рэм хэлажъэ. Ящэнэрэ зэлукІэгъоу мыгъэ иагъэр Ростов-на-Дону шыцэхашагъ.

«Ростов-Доныр» Урысыем икомандэ анахь лъэшхэм ащыщ. ЕшІэгъур тшІуихыгъ. «Адыи-фым» ия 4-рэ зэлукІэгъу Мыекъуапэ шыкІошт. Гъунэгъу Краснодар краим икомандэу «Кубань» тикъалэ кыкІошт. Юныгъом и 24-м сыхьатыр 18-м ешІэгъур аублэшт.

«Адыифым» икыэлэпчэуітэу Виктория Калининам, ешІакохэу Юлия Куцеваловам-рэ Милица Грбавчевичрэ гушыІэгъу тафэ-хыгъ. Пшъашъэхэм зичэзыу зэлукІэгъум яшыпкыэу зыфагъэхъазыры.

— Спортыр зикІасэхэу кыитфэгумэкІы-хэрэр дгъэгъушІохэ тшІоигъу, — кыталауагъ типшъашъэхэм. — «Адыифым» иешІакохэ зэрэхигъахьорэм тэри тегъэгъушхо, ауж кыинэ-рэ командэхэм бэрэ тахэтыштэп.

ЗэхэщакІохэм спортым пыщагъэхэр ешІэ-гъум рагъэблагъэх.

Сурэтым итхэр: **Юлия Куцеваловар, Виктория Калининар, Милица Грбав-чевич.**

БАСКЕТБОЛ

Кубокыр «Динамо-МГТУ-м» ыхыыгъ

Краснодар краим баскетболымкІэ и Кубок кыдэхы-гъэным фэгъэхыгъэ зэлухыгъэ зэнэкьокыу Краснодар шыкІуагъ. Кыалэхэм, шьолыырхэм якоманди 8 апэрэ чыплэхэм афэбзнагъ.

Мыекъопэ «Динамо-МГТУ-м» итренер шъхьалэу, Адыгъ Рес-публикэм изаслуженнэ тренерэу Андрей Синельниковым кызыр-этилуагъэу, командэхэм ильэс ешІэгъум зыфагъэхъазырэу, Кубо-кым фэгъэхыгъэ зэлукІэгъухэм лъэкІу ялэр ащауплэкІугъ. «Хим-ки-2» Москва хэку, «Локомо-

тив-Кубань-2» Краснодар, Став-рополь, Севастополь, Мыекъуапэ, нэмыкІхэм якупхэр зедешІагъэх. «Динамо-МГТУ-м» зы зэлукІэ-гъуи шІуахыгъэп. Анахъэу кыа-хэтэгъэщых Ставрополь, Красно-дар яспортсменхэм зэратегІуа-гъэхэр. КІэху ешІэгъум «Дина-мо-МГТУ-р» «Муссон» Севасто-

поль шылукагъ. Адыгеим илЫ-кІохэр 62:50-у текІуагъэх. Став-рополь ящэнэрэ чыплэр ыхыыгъ, Москва хэкур я 4-рэ, Новорос-сийскэ я 5-рэ хыгъэх. «Дина-мо-МГТУ-м» Кубокыр, шытхыу тхыльхэр кыфагъэшъошагъэх.

Я 3-рэ купым хэт

2015 — 2016-рэ ильэсхэм Урысыем баскетболымкІэ изэнэ-кыокыоу суперлигэм ия 3-рэ куп шыкІоштym Адыгеим икомандэ

Урысыем и Кубок икыдэхын-кІэ зэлукІэгъухэр Юныгъом и 25 — 27-м аублэштых, апэрэ пэшлорыгъэш ешІэгъухэр Став-рополь шыцэхашэштых. Мыекъо-пэ «Динамо-МГТУ-р» зэлукІэгъу-хэм ахэлэжыэшт.

хэлэжыэшт. Я 2-рэ купым Став-рополь испортсменхэр щешІэ-штых. Чыпыогъум и 15-м зэ-нэкьокыур рагъэжыэшт. Щэр-джэскыалэ икомандэ «Динамо-МГТУ-р» дешІэшт.

Нэклубгор зыгъэхъазырыгъэр ЕМТЫЛЪ Нурбий.

Зэхэзыщагъэр ыкІи кыдэзы-гъэкІырэр:

Адыгъ Республи-кэм лъэпкы ІофхэмкІэ, ІэкІыб кэралхэм ащы-псэурэ тилъэпкыгъу-хэм адырІэ зэпхы-ныгъэхэмкІэ ыкІи кыэбар жъугъэм иамал-хэмкІэ и Комитет Адресыр: ур. Кре-стьянскэр, 236

Редакциер зыдэшыІэр:

385000, кы. Мыекъуапэ, ур. Первомайскэр, 197.

Телефонхэр:

приемнэр: 52-16-79, редактор шъхьалэм иапэрэ гуадзэр: 52-49-44,

редактор гуадзэр-пшгъэдэкІыжъ зы-хыырэ секретары: 52-16-77.

E-mail:

adygvoice@mail.ru

Зыщаушыхъаты-гъэр:

Урысые Федерацием хэутын ІофхэмкІэ, телерадиокъэтын-хэмкІэ ыкІи зэлы-ІэсыкІэ амалхэмкІэ и Министерствэ и Темыр-Кавказ чыплэ гъэлоры-шІапІ, зэраушыхъа-тыгъэ номерыр ПИ №ТУ23-00916

Зыщыхаутырэр

ОАО-у «Полиграф-ЮГ», 385000, кы. Мыекъуапэ, ур. Пионерскэр, 268

ЗэкІэмкІи пчыагъэр

3250 Индексхэр 52161 52162 Зак. 897

Хэутыным узшыкІэтхэнэу шыт уахьтэр Сыхьатыр 18.00 ЗыщыкІэтхэгъэхэ уахьтэр Сыхьатыр 18.00

Редактор шъхьалэр Дэрбэ Тимур

Редактор шъхьалэм иапэрэ гуадзэр

Мэшлэкыо Саид

ПшгъэдэкІыжъ зыхыырэ секретары

ЖакІэмыкыо Аминэт